

Perspectieven- Nota 2011

Betreft de kaders voor de
(Meerjaren)begroting 2012 – 2015

Behandeling in gemeenteraad
12 juli 2011

Inhoudsopgave

1. Inleiding en toelichting	5
2. Overzicht van de indexeringen, uitgangspunten en aannames voor de (meerjaren)begroting 2012 - 2015	7
3. Financiële kaders en voorstellen intensiveringen en nieuw beleid	8
3. 1. Actualisatie van verwachte begrotingsresultaten voor de jaren 2012-2016	8
3. 2. Stand van Algemene Reserves en beschikbare incidentele middelen	11
3. 3. Voorstellen intensiveringen en nieuw beleid	13
4. Kaders beleid en accenten in te bereiken doelen 2012 en verdere jaren op basis van vastgesteld beleid	15
4. 1. Inleiding	15
4. 2. Indeling clusters	15
4. 3. Doelen en maatschappelijke effecten per cluster	16
Bijlagen	
I. Specificatie van de cijfers vermeld in de tabel bij 3.1.1.	
II. Specificatie van het verloop van de Argi vanaf 1 januari 2011 tot 1 januari 2015	

1. Inleiding en toelichting

1.1 Functie en inhoud van de Perspectievennota

In de cyclus van begroten en realisatie vormt de perspectievennota een kader dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld en ondermeer wordt gebruikt als basis voor de opstelling van de begroting van het komend jaar.

Deze perspectievennota 2011 vormt het kader voor de aanstaande begroting 2012 en de bijbehorende meerjarenbegroting 2013-2015.

Voor het lopende begrotingsjaar (2011) worden de voortgang en de actualisatie gemeld in de Voorjaarsbrief (juni 2011), de Najaarsbrief (oktober 2011), en tenslotte de realisatie in de Jaarrekening (mei 2012).

De kaders in de perspectievennota zijn onder te verdelen in:

- Financiële kaders die dienen om de begroting voor de komende jaren op te stellen;
- Kaders voor gewenste maatschappelijke effecten en doelen voor de komende jaren;
- Kaders voor (richting van) inzet van middelen voor nieuw beleid.

In onze clusterbeschrijvingen hebben wij per thema en beleidsdoelen ook op hoofdlijnen enkele ken- en stuurgetallen vermeld. Het was onze bedoeling om in de uitwerking hiervan een nadere concretiseringslag te maken en ook verdere uniformiteit te creëren. Dit ook indachtig de aanbevelingen van uw raads werkgroep.

Omdat onze focus in de afgelopen maanden sterk gericht was op de financiële actualiteit en het uitvoeren van diverse verdiepingsonderzoeken, zoals algemeen onderzoek naar ombuigingsmogelijkheden, nader onderzoek MFA's (loopt), problematiek Zuidoevers, Aqualaren, hebben wij tot onze spijt de verdere uitwerking van de ken- en stuurgetallen nog niet ter hand genomen. In het proces van de op te stellen begroting 2012 zullen wij hier wel extra aandacht aan besteden.

Ook zullen wij in de begroting een overzicht van relevante beleidsstukken, die in 2012 aan de gemeenteraad worden voorgesteld opnemen.

1.2 Peildatum financiële informatie

Deze perspectievennota is door ons college vastgesteld op 21 juni 2011. Alle informatie is gebaseerd op de peildatum 10 juni 2011. Dit is inclusief de laatste informatie van de Voorjaarsbrief 2011, het college van arbeidszaken (CVA) en de mei-circulaire 2011 van het ministerie van BZK.

Nadere informatie over de uitkering uit het Gemeentefonds wordt bekend gemaakt in de september-circulaire. Deze zal kort na Prinsjesdag verschijnen. In de Najaarsbrief 2011, die gelijktijdig met de begroting 2012 wordt behandeld in de gemeenteraad op 25 oktober a.s. worden de effecten van deze circulaire naar voren gebracht. Zonodig zullen wij u separaat informeren over belangrijke ontwikkelingen en effecten.

1.3 Context totstandkoming Perspectievennota 2011

De invloed van de financiële verhouding met het Rijk in de afgelopen jaren en de economische recessie hebben hun impact gehad op het financiële perspectief. Ook is er nog steeds geen volledige duidelijkheid over het Bestuursakkoord. Dit op zich levert al een onzeker meerjarenperspectief op.

Daarnaast zijn er mondiaal en europees gezien ook onzekere economische verwachtingen. (o.a. kredietwaardigheid zuid Europese landen)

Ook is de woningmarkt momenteel instabiel en lastig te voorspellen. Dit betekent bijvoorbeeld dat het lastig is om de ontwikkelingen binnen de diverse grondexploitaties goed in te schatten.

Tenslotte hebben wij te maken met een aantal onlangs geïntroduceerde open einde regelingen. Hierbij noemen wij als voorbeeld de nieuwe Wet Werken naar Vermogen.

Dit alles maakt het uitermate lastig om de juiste financiële toonzetting te vinden en keuzes te maken die zoveel mogelijk recht doen aan onze ambitie om het huidige niveau te houden en daar waar het kan nieuw beleid uit te voeren. Voorzichtigheid is echter wel geboden.

Meer dan ooit is het noodzakelijk om aandacht te besteden aan risicobeheersing. Ons college heeft hierbij de denklijn om, naast het continueren van het in beeld hebben en houden van de bedrijfsrisico's, twee keer per jaar, te weten tijdens de Begroting en de Jaarrekening, grote projecten en hun stand van zaken en gang van zaken uitgebreid te monitoren. De resultaten daarvan zullen wij uiteraard aan de orde laten komen in uw raad. In de uitwerking van de begroting 2012 zullen wij hiertoe de eerste aanzet geven.

1.4 Gehanteerde uitgangspunten

Uiteraard vormt het collegemanifest "Tynaarlo op koers" een belangrijke onderlegger. In de meerjarenbegroting 2011 e.v. constateerden wij een begrotingstekort. De financieel economische onzekerheid maakt, ten opzichte van het moment van opstellen van het manifest, de uitdaging om alle voornemens en keuzes volwaardig op te pakken een stuk groter.

De ingezette lijn van intensiveringen en nieuw beleid uit de voorgaande jaren is zodanig onder druk komen te staan dat dit moest worden herzien. Dit heeft geresulteerd in een fors pakket aan maatregelen en keuzes die in de vorm van een tussenbalans ter voorbereiding op deze perspectievennota aan uw raad is voorgelegd om het voorziene begrotingstekort weg te werken en tegelijkertijd (nieuw) beleid verder vorm en inhoud te geven. Deze tussenbalans is in april jl. in uw raad behandeld.

Bij het opstellen van deze Perspectievennota hebben wij, ook vanwege de onzekerheden over de financiën in de komende jaren (zie vorige paragraaf), de lijn voortgezet van het ontwikkelen van denkrichtingen en het treffen maatregelen om een toekomstig begrotingstekort te vermijden.

Vanwege het ontbreken van middelen hebben wij geen voorstellen "nieuw beleid structureel" uitgewerkt in deze nota. Indien de noodzaak of wenselijkheid hiertoe bestaat zal dit door verdere ombuigingen moeten worden gedekt. "Nieuw voor Oud" dus. Er zijn veel keuzes voor "nieuw beleid incidenteel" aangedragen. Gelet op de beperkte middelen hebben wij nadere keuzes moeten maken. De door ons voorgestelde beleidsintensiveringen en toe te passen "nieuw beleid incidenteel" staan vermeld in Hoofdstuk 3

De in deze nota vermelde kaders en voorstellen vormen een goede stap naar de toekomst. Soberheid voor wat betreft de toekomstverwachtingen blijft echter op zijn plaats.

1.5 Hoofdpijnen uit deze Perspectievennota.

In deze perspectievennota hebben wij de uitkomsten van de actualisatie van de begroting 2012 – 2015 in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat er nog steeds sprake is van een structureel tekort. Wij hebben, gebaseerd op de tussenbalans, ter dekking van het voorziene tekort, opties en keuzes ontwikkeld en in deze nota opgenomen.

Hierbij hebben wij ook al rekening gehouden met de effecten uit de Voorjaarsbrief 2011 en de mei-circulaire 2011. De kanttekening die wij bij de opties en keuzes plaatsen is dat het in de huidige omstandigheden nog lastiger is dan anders om het toekomstperspectief correct in te schatten. Wij kunnen niet anders dan u melden dat er nog steeds weinig reden tot optimisme is. Bij het opstellen van deze nota hebben wij dan ook soberheid betracht.

Het structurele begrotingsresultaat blijft onder druk staan. Echter t/m 2014 is op basis van de kennis van nu de begroting sluitend. Momenteel voorzien wij nog wel een tekort in 2015 e.v. Hiervoor moeten nog nadere ombuigingen worden gevonden. Het moment waarop wij u hieromtrent concrete inzichten kunnen verschaffen is sterk afhankelijk van de uitkomsten van de diverse verdiepingsonderzoeken.

Uit onze analyse in het kader van deze nota blijkt dat er helaas geen middelen beschikbaar zijn voor "nieuw beleid structureel". Wel, zij het in beperkte mate, is er ruimte voor "nieuw beleid incidenteel".

2. Overzicht van de indexeringen, uitgangspunten en aannames voor de (meerjaren)begroting 2012 - 2015

De begroting 2012-2015 wordt opgesteld op basis van de uitgangspunten die er zijn voor bestaand beleid en die in deze perspectievennota zijn opgenomen.

- Incidentele meevallers en tegenvallers die gedurende het jaar kunnen ontstaan en die geen directe bestemming hebben toevoegen resp. onttrekken aan de Algemene Reserve Grote Investerings
- De prijsindex voor kosten en voor subsidies aan derden vaststellen op maximaal 0 % per jaar voor de jaren 2012 t/m 2013 en daarna (2014 en later) op 1.5%.
- De indexering van (budgetten van) de gemeenschappelijke regelingen stellen op maximaal 0 % voor 2012 t/m 2013, en daarna (2014) 1,5%.
- Een verhoging van de belastingdruk met maximaal 2 %
- Uitgaan van 85% compensabiliteit van BTW.
- Daarnaast zijn bestaande kaders dat de begroting voor 2012 reëel sluitend moet zijn en dat de reservepositie gedurende de bestuursperiode voldoende ruimte moet bieden aan een nieuw bestuur om keuzes te kunnen maken en om voldoende weerstandvermogen te garanderen.
- De hierna genoemde indexen hanteren.

Indexen

De meerjarenbegroting wordt opgesteld op basis van de huidige inzichten en verwachtingen en aannames voor de komende jaren. De belangrijkste indexeringen en uitgangspunten voor de meerjarenbegroting zijn hieronder aangegeven. Daarbij wordt in de eerste kolom aangegeven wat de indexatie in de begroting 2011 is geweest en wordt daarna aangegeven welke indexen nu voor de komende jaren 2012, 2013, 2014 en 2015 worden voorgesteld.

	Opgenomen in Begroting 2011 en verdere jaren	2012	2013	2014	2015
Prijsindex	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%	1,50%
Personeelskosten					
loonkosten (CAO, structureel)	0,50%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Tijdelijke extra lasten personeel door eenmalige stijging pensioenpremies	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Rente vast geld, boekwaarde grondexploitaties en eigen financieringsmiddelen	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
Rente kort geld op te nemen	2%	2%	2%	2%	2%
Rente kort geld uit te zetten	1%	1%	1%	1%	1%

Voorstel:

De indexen en uitgangspunten hanteren bij de op te stellen begroting 2012 - 2015

3. Financiële kaders en voorstellen intensiveringen en nieuw beleid

3.1 Actualisatie van verwachte begrotingsresultaten en voor de jaren 2012-2015

3.1.1 Begroting 2012-2015 (zoals opgenomen in de Tussenbalans)

In de "Tussenbalans" (pag. 12) van 31 maart jl. is het volgende beeld geschetst:

Totaaloverzicht ontwikkeling begrotingsresultaat 2012 - 2015

Nr.	Onderwerp:	2012	2013	2014	2015
0.	Begroting 2011-2014. Resultaten	-327.038	-1.082.361	-1.810.918	-2.810.918
I.	Nieuwe ontwikkeling van begrotingsresultaat	174.819	99.471	437.939	-219.061
II.2	Correcties begroting 2011	-25.139	4.861	14.861	34.861
II.3	Structurele uitgaven gedekt met str. Inkomsten	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
II.4	Incidentele uitgaven structureel gemaakt	-137.500	-137.500	-137.500	-137.500
III.2a	Uitgavenverlagingen	121.500	450.500	469.500	478.500
III.2b	Inkomstenverhogingen	50.000	70.000	80.000	380.000
III.3	Verhoging BOR-budget	-200.000	-300.000	-400.000	-500.000
	Totaal structurele begroting 2012-2015	-616.320	-412.668	-135.200	-563.200

Bovengenoemde bedragen zijn gespecificeerd opgenomen in een afzonderlijke bijlage I.

In bovengenoemd overzicht is onder III.3 een (oplopende) verhoging opgenomen van het BOR-budget. Deze middelen willen wij inzetten voor het regulier onderhoud, het achterstallig onderhoud en de eigen bijdrage in investeringen (zoals de aanleg van rotondes).

Investeringen in wegen worden volgens het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beschouwd als investeringen met een maatschappelijk nut. Dit betekent dat deze kosten ineens moeten worden afgeschreven. Uw raad is echter bevoegd om te besluiten om deze investeringen te activeren en hierop af te schrijven. De afschrijvingstermijn dient echter zo beperkt mogelijk te zijn. Bij de voorstellen voor nieuw beleid in hoofdstuk 3.3 komen wij hier op terug.

3.1.2 Actualisering meerjarenperspectief

Inmiddels hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een aanpassing van voornoemd overzicht. Dit betreft de structurele effecten voortvloeiende uit de voorjaarsbrief 2011, een verdere cao-aanpassing in 2012, de effecten van de mei-circulaire 2011 alsmede een correctie op een eerdere ophoging van de kosten van de WWB (Wet Werk en Bijstand). Ook hebben wij de keuze gemaakt de kosten van BOA's (Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar) structureel vanaf 2013 op te nemen.

3.1.3 Toevoeging jaarschijf 2015

In de begroting 2012 zullen wij –conform de wettelijke regels- de jaarschijven 2013, 2014 en 2015 opnemen.

3.1.4 Mutaties in de lopende begroting 2011 met een structureel karakter

In de Voorjaarsbrief 2011, die ook wordt behandeld in de vergadering van 12 juli 2011, wordt een aantal mutaties vastgesteld, dat invloed heeft op de begroting 2012. De structurele effecten worden nu meegenomen in deze perspectievennota en in de op te stellen begroting 2012.

3.1.5 Overige financiële effecten

Personeelskosten

De huidige CAO is op 1 juni 2011 afgelopen en de onderhandelingsresultaten voor een nieuwe CAO zitten momenteel in een impasse. Vanuit het college van Arbeidszaken (CvA) is het aanbod gedaan van een structurele verhoging van 2% verdeeld over 2011 en 2012. De bonden vinden dit aanbod onvoldoende. In de voorjaarsbrief 2011 hebben wij rekening gehouden met 1% extra in 2011. Ook in 2012 zijn wij vooralsnog uitgegaan van een verhoging van 1%. Wij verwachten dat het voorgestelde aanbod van het CvA in ieder geval zal worden doorgevoerd. De effecten van de vervolgonderhandelingen zullen wij na vaststelling verwerken.

Renteontwikkelingen en treasury

De financiële effecten van de lagere rente zijn voordelig voor de gemeente Tynaarlo. Voordelen op de kortlopende leningen hebben een tijdelijk karakter. Bij de begroting 2009 is de interne rekenrente verlaagd van 5% naar 4.5%. Voor kortlopende financieringsmiddelen wordt uitgegaan van 2%. Op basis van de inzichten in renteontwikkeling wordt geen verdere verlaging voorgesteld voor de komende jaren.

Inflatie en prijsindexen reguliere lasten gemeente

Een lagere inflatie betekent dat de gehanteerde index voor "kosten derden" moet worden bijgesteld. Dat levert een structureel voordelig effect op van € 91.200. Het structurele effect hiervan is al in de voorgaande meerjarenbegroting 2010-2013 opgenomen.

In de vorige perspectievennota 2010 is de prijsindex voor de jaren 2012 en 2013 op 0% gesteld en voor 2014 op 1,5%

Alhoewel het inflatiecijfer momenteel hoger ligt dan vorig jaar voorspel willen wij de index voor "kosten derden" voorlopig niet bijstellen. Wij willen proberen om dit binnen de gealloceerde budgetten op te vangen. Voor 2015 stellen wij voor om de index op 1,5% te bepalen. (Gelijk aan het jaar 2014).

3.1.6 Algemene Uitkering

De effecten van de meicirculaire 2011 ten opzichte van de septembercirculaire 2010 zien er als volgt uit:

Ontwikkeling algemene Uitkering 2012	€	85.000
Ontwikkeling algemene Uitkering 2013	€	153.000
Ontwikkeling algemene Uitkering 2014	€	442.000
Ontwikkeling algemene Uitkering 2015	€	408.000
Ontwikkeling algemene Uitkering 2016	€	816.000

De eerstvolgende informatie over de uitkering uit het Gemeentefonds wordt vermeld in de komende september-circulaire. In de Najaarsbrief 2011 worden de effecten van deze circulaire naar voren gebracht. Zonodig zullen wij u separaat informeren over belangrijke ontwikkelingen en effecten.

3.1.7 Financiële effecten economische crisis

De financiële effecten van de economische crisis zijn in de vorige perspectievennota 2010 nadrukkelijk benoemd. De verwachting was dat de financiële effecten van de crisis tot en met 2011 merkbaar zouden zijn en dat daarna herstel leidt tot een situatie van voor 2009. Voorgesteld werd om voor dit uitgangspunt te kiezen, omdat dat scenario het meest aansluit bij de uitgangspunten die door de rijksoverheid worden gehanteerd. In de begroting 2012 en volgende houden wij hier dan ook geen rekening meer mee. In de begroting 2011 hebben wij de lijn ingezet om structurele lasten te dekken door structurele baten. Deze lijn continueren wij.

3.1.8 Bijstellingen (incidenteel)

Voor een aantal incidentele tegenvallers hebben wij gelden gereserveerd in de Argi, zodat we die incidenteel afdekken. Het gaat daarbij om de navolgende zaken:

1.	Lagere bouwleges	280.281
2.	Boekwaardeplafond OBT	50.000
3.	Overige bijstellingen	97.933
	Totaal	427.614

Vorenstaande wordt voor de periode 2012 t/m 2015 nog incidenteel in de begroting opgevoerd en ten laste gebracht van de Argi. In de begroting 2011 is dit op pagina 7 eerder toegelicht. De structurele raming inkomsten bouwleges worden momenteel door lagere bouwactiviteiten niet geheel binnen gehaald. Deze lagere opbrengst wordt voorlopig gecompenseerd door te beschikken over de Argi. Dit in de verwachting dat de inkomsten op termijn zullen herstellen en het niveau weer wordt gerealiseerd van de structurele raming.

Voor o.a. het complex "Vriezerbrug-zuid" mogen de rentelasten niet worden geactiveerd. Dit betekent dat deze als last in de begroting worden opgenomen. Omdat wij een beleidswijziging met betrekking tot dit complex voorstaan is de opvang van de rentelast tijdelijk.

Ten aanzien van de overige bijstellingen kan worden aangegeven dat dit met name betrekking heeft op extra stijging van kosten van goederen en diensten waar wij niet direct invloed op hebben. Hierbij moet worden gedacht aan energiekosten en verzekeringspremies.

3.1.9 Geactualiseerde begroting 2012-2015 en beschikbare structurele middelen

Op basis van de inzichten die in de voorgaande paragrafen zijn benoemd ontstaat het volgende totaal overzicht van de beschikbare structurele middelen.

	2012	2013	2014	2015
Beschikbare structurele middelen (zie overzicht hierboven in §1.1)	-616.320	-412.668	-135.200	-563.200
af: effecten Voorjaarsbrief 2011.	-251.265	-251.265	-251.265	-251.265
af: Cao-effecten 2012	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Af: effecten december-circulaire 2010	17.000	-102.000	-680.000	-918.000
bij: effecten mei-circulaire 2011	85.000	153.000	442.000	408.000
bij: verlaging raming kosten WWB	419.000	419.000	419.000	419.000
Af: kosten BOA's		-132.000	-132.000	-132.000
Totaal beschikbare structurele middelen, cumulatief	-496.585	-475.933	-487.465	-1.187.465

Omdat in de Tussenbalans rekening is gehouden met informatie uit de december-circulaire 2010 en deze verder is geconcretiseerd in de mei-circulaire 2011 hebben wij de effecten van de december-circulaire weer geëlimineerd en de effecten van de mei-circulaire weer opgevoerd.

De kosten van de WWB (Wet Werk en Bijstand) hadden wij in de Tussenbalans opgehoogd met een bedrag van € 450.000. Met de informatie van nu blijkt dat een onnodig zware bijstelling te zijn geweest. Op basis van de begroting van de ISD voor 2012 kunnen wij deze verhoging weer verlagen met een bedrag van 419.000.

De kosten van de BOA's hebben wij ingaande 2013 structureel in de begroting opgenomen.

3.1.10 Opties ter dekking van het structurele tekort.

Op basis van een bij de behandeling van de Tussenbalans aangenomen amendement van de gemeenteraad hebben wij de vrijvallende middelen voor de renovatie van Aqualaren ten bedrag van € 190.000 als dekking opgenomen. Ook de inzet van jaarlijks te reserveren BTW-Compensatiefondsgelden ten bedrage van € 400.000 hebben wij voor zover nodig als dekking ingezet. Het niet benutte deel willen wij toevoegen aan de ARGi.

		2012	2013	2014	2015
1.	Te dekken tekort	-496.585	-475.933	-487.465	-1.187.465
2.	Taakstelling inzake Aqualaren (netto)	190.000	190.000	190.000	190.000
2.	Beschikking over jaarlijkse toevoeging aan het BTW-compensatiefonds	306.585	285.933	297.465	400.000
	Resultaat	0	0	0	-597.465

Voor de komende jaren is de begroting sluitend. Ingaande 2015 is er echter wel sprake van een structureel tekort. Hiervoor zullen nog nadere ombuigingen moeten worden gevonden. Wij houden u op de hoogte over de vervolgaanpak.

3.1.11 Inzet van de middelen vanuit het BTW-compensatiefonds.

		2012	2013	2014	2015
1.	Beschikbaar	400.000	400.000	400.000	400.000
2.	Inzet ter dekking begrotingstekort	306.585	285.933	297.465	400.000
3.	Overschot ten gunste van Argi	93.415	114.067	102.535	0

3.2 Stand van Algemene Reserves en beschikbare incidentele middelen

De algemene reserve van de gemeente bestaat uit de Algemene Reserve Calamiteiten (Arca) en de Algemene Reserve Grote Investeringen (Argi).

3.2.1 Algemene reserve Calamiteiten (Arca)

De Arca dient als weerstandsvermogen voor de opvang van de gevolgen van calamiteiten en risico's. In de nieuwe nota weerstandsvermogen 2011 (raad 25 januari 2011) is dit beleid uitgebreid verwoord. Per 1 januari 2011 is de stand € 6.404.818.

3.2.2 Algemene Reserve Grote Investeringen (Argi)

De Argi heeft momenteel een breder doel, te weten:

1. Buffer voor opvang van risico's. Dit betekent onderdeel van het weerstandsvermogen.
2. Buffer voor de opvang van tegenvallers in de lopende exploitatie.(voor- en najaarsnota en jaarrekening)
3. Basis voor het genereren van renteopbrengsten t.b.v. dekking incidenteel nieuw beleid.
4. Goed rentmeesterschap t.b.v. de toekomst/ nieuw bestuur in 2014.
5. Budget voor noodzakelijke wensen.
6. Budget voor het gemeentelijk aandeel in co-financiering.

De Argi is de reserve die wordt gebruikt in directe relatie met de exploitatie. Incidentele meevallers die gedurende het jaar kunnen ontstaan worden toegevoegd aan deze reserve en

Incidentele tegenvallers worden aan de Argi onttrokken. Per 1 januari 2011 is de stand van de Argi € 9.214.644.

De financiële ruimte in de Argi bepaalt ook de ruimte die beschikbaar is voor de invulling van incidenteel nieuw beleid.

Jaarlijks wordt een bedrag van ongeveer 1 miljoen aan rente (uit bestemmingsreserves en uit de Arca) toegevoegd aan de Argi als structurele voeding.

Incidenteel wordt hieraan nog toegevoegd eventuele overschotten uit bestemmingsreserves of uit het BTW compensatiefonds.

De Argi wordt gebruikt voor intensiveringen van beleid of voor incidenteel nieuw beleid.

In de Tussenbalans hebben wij aangegeven welk incidenteel nieuw beleid wij voornemens waren om aan u voor te leggen. Inmiddels heeft hierop een actualisatie plaatsgevonden. De uitkomsten van de jaarrekening 2010 en die van de voorjaarsbrief zijn verwerkt.

De beschikbare middelen voor 2012 komen daarmee uit op een bedrag van € 2.435.747.

Een concreet overzicht van de voorstellen voor incidenteel nieuw beleid is aan het eind van dit van dit hoofdstuk opgenomen.

3.2.3 Beleidswijziging

Wij stellen binnen deze reserves een beleidswijziging voor.

Afspraak was om aan het eind van deze collegeperiode een bedrag van € 4 miljoen beschikbaar te hebben voor een nieuwe college.

Dit bedrag was destijds gebaseerd op de keuze om een deel van de structurele uitgaven (in totaal ongeveer € 1 miljoen per jaar) middels incidenteel geld te dekken.

Een nieuw college zou dan minimaal beschikken over voldoende middelen om dat beleid te kunnen blijven uitvoeren óf om andere keuzes te maken.

Nu we in het kader van de ombuigingen diverse structurele uitgaven terug hebben gebracht in onze structurele begroting, ontstaat hier ruimte om op andere wijze invulling te geven aan deze gedachte. Heel concreet stellen wij voor om € 3 miljoen over te boeken van de Argi naar de Arca.

Dat bedrag willen we deze collegeperiode niet benutten voor beleidsintensiveringen of investeringen in nieuw beleid. Een nieuw college kan hierover -desgewenst- en afhankelijk van de financiële positie in 2014, in overleg met uw raad, dan vrij beschikken.

Per 1 januari 2015 wordt vervolgens rente toegevoegd aan de Argi (ongeveer € 1 miljoen). Tezamen weer € 4 miljoen.

3.2.4. De omvang en aanwending van het eigen vermogen.

Tijdens de bespreking van de jaarrekening 2010 met de accountant kwam ook de afname van het eigen vermogen aan de orde. Als zorgpunt werd de afname van het eigen vermogen genoemd.

Wij willen dit als volgt nog eens toelichten.

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Deze reserves worden jaarlijks voor een afgesproken deel aangewend. Dit wordt bij de begroting al gemeld en maakt deel uit van de besluitvorming.

Voornamelijk gaat het hier om de inzet van reserves ter dekking van het incidenteel nieuw beleid en ter dekking van een deel van de kapitaallasten. Daarbij moet gedacht worden aan de kapitaallasten van het gemeentehuis en van tractie en brandweermaterieel. Hiervoor zijn in het verleden bestemmingsreserves gevormd om deze werkwijze mogelijk te maken.

De middelen van de algemene reserve calamiteiten (Arca) blijven buiten schot. De middelen in de Argi worden gefaseerd aangewend en zijn gekoppeld aan de jaarlijkse toevoegingen aan deze reserve.

Ingaande 2012 zullen wij in de begroting helder in beeld brengen welke middelen vanuit de reserves worden ingezet ter dekking van lasten. Na afloop van het jaar zullen wij –ter verantwoording- de daadwerkelijke inzet in de jaarrekening opnemen en een vergelijk maken met de begroting.

3.2.5 Voorstel:

Binnen de eerder geschetste context van veranderde omstandigheden en onzekerheden zijn wij voornemens om ten aanzien van het nieuw beleid incidenteel het navolgende voor te stellen. De definitieve vaststelling vindt plaats bij de behandeling van de begroting.

- A. Akkoord gaan met een overheveling van een bedrag van € 3.000.000 vanuit de Argi naar de Arca.
B. Voor dekking van nieuw beleid incidenteel vooralsnog de navolgende bedragen bepalen gebaseerd op de info van nu in de wereld van nu.
2012	€	2.435.747
2013	€	894.500
2014	€	756.500
- C. Keuzes voor de inzet van de beschikbare middelen vanaf 2015 overlaten aan een nieuw gemeentebestuur

3.3 Voorstellen intensiveringen en nieuw beleid

3.3.1 Inleiding

De inzet van middelen voor intensiveringen of nieuw beleid kan zowel incidenteel als structureel van aard zijn. Zoals eerder aangegeven worden er voorlopig geen voorstellen voor structureel nieuw beleid voorgesteld. Ten aanzien van het incidenteel nieuw beleid worden er de navolgende voorstellen gedaan.

Overzicht van nieuw beleid incidenteel 2012-2014.

Nr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015
1.	Bijdrage Alescon	67.000	48.000		
2.	Suppletie basisonderwijs	137.127			
3.	Aankoop Broekvelt - lokatie	515.000			
4.	Centrumplan Eelde	283.000			
5.	Nieuwe Akkers	300.000			
6.	Recreatieve voorzieningen herinrichting Peize	29.120			
7.	Groei Borchkwartier		125.000	125.000	
8.	Tip's (Toeristische Informatie Punt)	47.500	47.500	47.500	
9.	Boa's	132.000			
10.	Millennium	40.000	40.000	40.000	
11.	Musea en Kunst en cultuur	76.000	75.000	75.000	
12.	Breedtesport	89.000	89.000	89.000	
13.	Gebiedsgericht beleid	150.000	150.000	150.000	
14.	Subsidie Trias handhaven	65.000	65.000	65.000	
15.	Speelruimten	40.000	40.000	40.000	
16.	Modernisering bibliotheekwerk		90.000		
17.	Investeren in een duurzame leefomgeving	90.000	p.m.	p.m.	
18.	Gedragsbeïnvloeding en oplossen lokale knelpunten verkeer	100.000	100.000	100.000	
19.	Middelen Economische zaken en Recreatieve sector	25.000	25.000	25.000	
20.	Plankosten Centrum Vries	150.000			
21.	Begraafplaats De Duinen	100.000			
	Totaal	2.435.747	894.500	756.500	

Voorts zijn wij voornemens om te investeren in:

a. Een rotonde aan de Meerweg inclusief een verbetering van de Hoofdweg. De totale kosten bedragen € 960.000. Het gemeentelijk aandeel bedraagt	€ 314.000
b. Een rotonde aan de Hoofdweg nabij de Kei in Paterswolde. De totale kosten bedragen € 845.000. Het gemeentelijk aandeel bedraagt	€ 222.500

Totaal	€ 536.500

Wij stellen voor om dit bedrag af te schrijven in 10 jaar met een rentepercentage van 4,5%. De kapitaallasten bedragen € 77.793. In 2013 worden deze in de begroting opgenomen. Dit bedrag willen wij in mindering brengen op het extra budget voor BOR. In 2013 is het extra budget € 300.000. (zie Hoofdstuk 3.1.1). Niet onwaarschijnlijk is dat de kosten van voornoemde investeringen lager uitvallen als gevolg van aanbestedingsvoordelen. Dit betekent dat er extra budget beschikbaar blijft voor (achterstallig) onderhoud. De jaarlijkse vrijval van kapitaallasten vloeit terug in het onderhoudsbudget.

4. Kaders beleid en accenten in te bereiken doelen 2012 en verdere jaren op basis van vastgesteld beleid

4.1. Inleiding

In deze perspectievennota zijn de kaders, voor gewenste maatschappelijk effecten die als doel moeten worden gesteld (hoofdstuk II) en is de planning voor 2012 van bespreking en behandeling van belangrijke producten voor de gemeenteraad opgenomen. (hoofdstuk III)

De begroting 2012 is opgesteld op basis van 10 programma's. Een overzicht van de doelen en maatschappelijke effecten geven wij aan in dit hoofdstuk. Dit zijn de doelen en maatschappelijke effecten op basis van het vastgestelde beleid

Tussenbalans , Ontwikkeling begrotingsresultaat 2011-2016 , 31 maart 2011

De voorgenomen keuzes die al in de tussenbalans staan, die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld, zijn opgenomen in de kaders voor de begroting 2012. Bij ieder cluster is aangegeven wat de verwachte maatschappelijke effecten zijn van de voorgenomen aanpassingen.

In hoofdstuk III geven we ontwikkelingen en wensen aan en welke voorstellen voor intensiveringen of voor nieuw beleid wij voorstellen. Naast de financiële effecten van de voorstellen geven wij de relatie tussen de voorgestelde intensiveringen of nieuw beleid en de te bereiken doelen en maatschappelijke effecten aan.

4.2. Indeling clusters

Cluster	Primaathouder	Programma	Portefeuillehouder
Algemeen bestuurlijke ontwikkeling en veiligheid			
0. Algemeen bestuur	F.v.Zuilen (FvZ)	1. Algemeen bestuur 5. Communicatie 6. Publiekszaken	FvZ FvZ FvZ
1. Veiligheid	F.v.Zuilen (FvZ)	3. Brandweer en rampenbestrijding 4. Openbare orde, waaronder integrale vergunningverlening en handhaving	FvZ FvZ
Ruimtelijk economische ontwikkeling			
8. Bouwen en wonen	H. Kosmeijer (HK)	15. Ruimtelijke ontwikkeling (waaronder komplanontwikkelingen, regiovisiebeleid) (waarvan welstandbeleid en landschapsontwikkelingsplan) 16. Volkshuisvesting & sted. vernieuwing (w.v. 16.03 vergunningen & handhaving) 14. Grondbedrijf	HK HA HK FvZ NH
Financieel economische ontwikkeling			
9. Financiën	N.Hofstra (NH)	2. Budgetcyclus 7. Algemene middelen	NH NH
3. Economie	N.Hofstra (NH)	19. Economische zaken, waaronder 19.03 markten 18. Recreatie en toerisme 30. Arbeidsmarktbeleid	NH FvZ NH HA
Duurzame ontwikkeling			
7. Schone leefomgeving	H.Assies (HA)	20. Milieu 9. Riolering en waterbeheer 10. Groen 11. Begraven 12. Reiniging 17. Monumentenzorg en archeologie	HA HA HA HA NH HA
2. Mobiliteit	H.Assies (HA)	8. Wegen 13. Verkeer en vervoer	MK HA
Maatschappelijke ontwikkeling			
5. Sociale samenhang en leefbaarheid	M.Kremers (MK)	21. Welzijn (w.o. jeugd, jeugd en gezin) Internationale samenwerking	MK FvZ

Cluster	Primaathouder	Programma	Portefeuillehouder
		Accommodatiebeleid / MFA's 26. Sport 22. Kunst en cultuur	HK MK HA
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	H.Assies (HA)	28.WMO (meedoenbeleid) 27. Inkomensvoorzieningen 29. Minimabeleid 23. Volksgezondheid en maatschappelijke Zorg	MK HA HA MK
4. Onderwijs	H.Kosmeijer (HK)	24. Openbaar onderwijs - <i>leeg programma</i> - 25. Onderwijs	HK HK

4.3. Doelen en maatschappelijke effecten per cluster

De doelen en maatschappelijke effecten worden per cluster aangegeven. Dit is gebaseerd **op bestaand vastgesteld beleid**.

Per cluster wordt aangegeven

- de beleidsdoelen; wat zijn doelen op hoofdlijnen die de raad met het beleid wil bereiken
- de maatschappelijke effecten; een verdere concretisering van de doelen die gesteld zijn en van maatschappelijke effecten (wat merkt de burger er concreet van?)
- een samenvattend overzicht van doelen en maatschappelijke effecten voor de komende jaren.
- De effecten van de voorstellen die al in de tussenbalans , Ontwikkeling begrotingsresultaat 2011-2016 zijn genoemd.

Voorstel:

Voorstel is om de genoemde doelen en maatschappelijke effecten voor 2012 en latere jaren, als kader voor de op te stellen begroting en plannen voor 2012 en latere jaren, vast te stellen.

Cluster 0: Algemeen Bestuur

Programma's

Programma 1 Algemeen Bestuur
Programma 5 Communicatie
Programma 6 Publiekszaken

Beleidsdoelen

De volgende doelen gelden voor dit cluster

Uitgangspunt voor deze beleidsdoelen zijn de burger als *klant* en de burger als *partner* van de gemeente. De gemeente zorgt ervoor dat burgers, bedrijven en instellingen hun zaken snel en zeker kunnen regelen. Bij ontwikkelen van beleid willen we in een zo vroeg mogelijk stadium een interactieve rol van bewoners en ondernemers. Wij willen oplossingsgericht werken. De persoonlijke en klantgerichte benadering staan voorop.

Wij willen dat doen door:

1. Goede dienstverlening

- a. de goede dienstverlening aan burgers en bedrijven te continueren en waar mogelijk verbeteren
- b. door te gaan met de vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven
- c. tijdige afhandeling van brieven, klachten en bezwaren
- d. tijdige en adequate informatievoorziening aan burgers via meerdere kanalen

2. Interactief!

- a. interactieve voorbereiding van beleid
- b. afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1a: De goede en efficiënte dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen continueren. (burger als klant)

- onze dienstverlening is voor iedereen toegankelijk en bereikbaar. (een loketgedachte)
- de waardering voor de diensten aan het loket is een 7.9 of hoger (bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING -, 2009)
- alle klanten kunnen de gemeente bereiken op hun eigen manier (we houden alle bestaande communicatiekanalen open)
- Minimaal 75% van de gemeentelijke producten is digitaal beschikbaar
- Burgers krijgen online inzicht in de gegevens die de overheid van hen heeft.

Ad 1b: doorgaan met vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven

- De organisatie is ingericht voor de omgevingsvergunning
- De administratieve lastendruk voor klanten neemt af
- Regelgeving alleen waar dit noodzakelijk is

Ad 1c: Tijdige afhandeling van brieven, bezwaren en klachten

- Van de klachten en bezwaren wordt 95% binnen de termijnen afgehandeld (bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING -, 2009)
- De gemeente hanteert de vastgestelde richtlijnen voor het beantwoorden van brieven, telefoons en e-mails. 99% wordt binnen de termijnen van 8 weken afgehandeld

(bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING -, 2009)

Ad 1d: Informatievoorziening aan burgers.

- Per januari 2015 voldoet “Tynaarlo geeft antwoord ®” aan de doelstellingen van de centrale overheid
- Actuele en vraaggestuurde informatievoorziening via een toegankelijke en overzichtelijke website; de waardering van de website wordt steeds beter, en wordt in 2010 gewaardeerd met het cijfer 7.1 of hoger
(bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING -, 2009)
- Burgers en raadsleden waarderen de verbeterde raadsvoorstellen en brieven met het cijfer 7.5 of hoger
(bron: burgerpeiling, Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten –KING -, 2009)
- Antwoorden op de meest gestelde vragen van klanten (FAQ's) worden opgenomen in gemeentebrede communicatiemiddelen; de website is uiteindelijk voor 99% actueel
- De gemeente handelt op een klantvriendelijke wijze, toegankelijk, betrouwbaar en proactief.

Ad 2 a: grotere betrokkenheid van inwoners bij beleidsontwikkeling in de gemeente

- Op alle mogelijke beleidsterreinen worden burgers in een vroeg stadium betrokken bij nieuw beleid/ nieuwe ontwikkelingen.

Ad 2 b: afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

- Burgers kunnen periodiek kennismaken met het gemeentebestuur als “gast van de raad” en tijdens “bijeenkomsten van de nieuwe inwoners”
- De jeugd wordt actief bij het besturen van de gemeente betrokken
- Belangstellenden kunnen kennismaken met de gemeente via rondleidingen
- De gemeentelijke website is ook voor doven en slechthorenden goed toegankelijk
- Voldaan wordt aan de vastgestelde servicenormen (aansprekend en aanspreekbaar in ons gedrag)
- Burgers worden interactief periodiek op de hoogte gesteld van evenementen in de Gemeente Tynaarlo
- De regio maakt via diverse promotiemiddelen kennis met de gemeente Tynaarlo
Het imago van Tynaarlo wordt positiever ervaren door gerichte promotie en marketing

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 werkelijk	2011	2012	2013
	Bestuur en burgerontact					
1a	Goede dienstverlening aan burgers en bedrijven	de waardering voor de diensten aan het loket is een 7.9	7.9	7.9	7.9	7.9
1a	Goede dienstverlening aan burgers en bedrijven	75% van de producten is digitaal beschikbaar	75	75	75	75
1c	Tijdige afhandeling van bezwaren en klachten	Klachten en bezwaren worden binnen de wettelijke termijnen afgehandeld	90	90	95	100
1c	Tijdige afhandeling van brieven, mails en telefoontjes	beantwoorden van brieven, telefoons en e-mails. 99% wordt binnen de termijnen van 8 weken afgehandeld	95	96	97	98
1d	informatievoorziening aan burgers.	Waardering van de website met een 7.1	7.1	7.1	7.1	7.1
1d	informatievoorziening aan burgers.	Burgers en raadsleden waarderen de verbeterde raadsvoorstellen en brieven	7.0	7.2	7.4	7.5
2	grotere betrokkenheid van inwoners bij de ontwikkeling van nieuw beleid/ontwikkelingen (burger als partner)	De gemeente betreft de burgers in voldoende mate bij de totstandkoming en bij de uitvoering van beleid.	Nog nader te bepalen			

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans	<p>In de tussenbalans die op 12 april 2011 in de gemeenteraad is gepresenteerd zijn binnen dit cluster twee aanpassingen aangegeven. Een verhoging van het budget gemeenteraad (€ 17.582) en verlaging van het budget verkiezingen (€ 12.443). Deze aanpassingen hebben geen direct effect op de te realiseren doelen binnen dit cluster.</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
--	--

Cluster 1 : Openbare Orde en Veiligheid

Programma's | Programma 3: Brandweer en rampenbestrijding
Programma 4: Openbare orde en veiligheid

Beleidsdoelen

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. *Realiseren van een veilige leef-, woon- en werkomgeving,*
 - 1a. voorkomen en beperken van voorzienbare gevaren en de mogelijke gevolgen daarvan, in het kader van fysieke en externe veiligheid;
 - 1b. voorkomen en beperken van voorzienbare overlast.
2. *Optimaliseren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisismanagement.*

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1a. Realiseren van een veilige leef- en woonomgeving door voorkomen en beperken van voorzienbare gevaren, in het kader van fysieke en externe veiligheid

- Voor alle risico opleverende objecten zijn treffende veiligheidsmaatregelen aanwezig: de gevaarlijke plekken staan vermeld op de Drentse Risicokaart (zwembaden, luchthaven, LPG stations en gaswinninglocaties)
- De risico lopende objecten zijn in beeld en vermeld op de Drentse Risicokaart en er zijn passende noodplannen aanwezig.
- De subjectieve veiligheidsbeleving van inwoners wordt gewaardeerd met een 7,6 of hoger
- 80% van alle huishoudens in Tynaarlo hebben minimaal een werkende rookmelder voor 2011. Daarna aansluiten bij het rijksbeleid met streven naar 100% rookmelderdichtheid na 2012.
- Jongeren hebben les gehad in brandveiligheid en EHBO, doordat op alle basisscholen in Tynaarlo dit in het lesprogramma is opgenomen voor de hoogste groepen.

Ad 1b. Realiseren van een veilige leef- en woonomgeving door voorkomen en beperken van voorzienbare overlast

- Evenementen vinden plaats binnen de normen voor overlast: In alle evenementenvergunningen zijn voorwaarden opgenomen, zoals eindtijden ten aanzien van geluid/muziek, erop toezien dat evenemententerreinen schoon en opgeruimd achtergelaten worden en dat de inrichting van evenemententerrein hulpverleningsdiensten ongehinderd evenemententerrein en omwonenden kunnen bereiken
- Gebruiksvergunningen die worden afgegeven worden 100% gecontroleerd (zowel de tijdelijke als de permanente vergunningen)
- Verzoeken van burgers om handhavend optreden worden 100% in behandeling genomen;
- Vandalisme verminderd aan en rond schoolgebouwen in de gemeente.

Ad 2. Optimaliseren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisismanagement.

- De brandweerorganisatie is paraat; waarbij 80% van alle gevallen binnen de Drentse normering van 12 minuten de brandweer ter plaatse is, bij brand en

- calamiteiten;
- 90% van de belangrijkste bereikbaarheidskaarten zijn opgesteld.
- Als het nodig is kan de burger rekenen op een goed en kundig crisismanagement. De gemeente heeft een goede crisismanagementorganisatie, waarin de aanbevelingen uit de diverse onderzoeken na brand de Punt, zijn geïmplementeerd in 2010;
- De brandweer rukt minder uit voor loze meldingen;
- In najaar 2010 is er een actueel gemeentelijke rampenplan.

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 werkelijk	2011	2012	2013
1a	Fysieke en externe veiligheid	% objecten op Drentsche Risicokaart waar maatregelen zijn genomen	100%	100%	100%	100%
1a	Fysieke en externe veiligheid	Subjectieve veiligheidsbeleving	7,6	> 7.6	> 7.6	> 7.6
1a	Fysieke en externe veiligheid	Aantal huishoudens met een rookmelder in huis	80%	> 80%	> 80%	>80%
1b	Beperken van voorzienbare overlast	Alle vergunningen (tijdelijk en permanent) gecontroleerd	100%	100%	100%	100%
1b	Beperken van voorzienbare overlast	Handhavend optreden bij aanvraag van een burger hierom	100%	100%	100%	100%
2a	Optimaliseren van brandweezorg en rampenbestrijding	Opkomsttijd brandweer binnen Drentse norm van 12 minuten	> 80%	> 80%	> 80%	>80%
2a	Optimaliseren van brandweezorg en rampenbestrijding	Percentage van het benodigde aantal aanvalsplannen / bereikbaarheidskaarten gereed	90%	95%	100%	100%

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans	<p>In de tussenbalans die op 12 april 2011 in de gemeenteraad is gepresenteerd is binnen dit cluster een aanpassingen aangegeven, namelijk de verlaging van het budget bluswatervoorzieningen (€ 9.000 vanaf 2015). Deze aanpassingen hebben geen direct effect op de te realiseren doelen binnen dit cluster.</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
--	---

Cluster 2 : Verkeer en Mobiliteit

Programma's | - programma 8 : Wegen
- programma 13 : Verkeer en Vervoer

Doelen | *De volgende doelen gelden voor dit cluster*

Realiseren en behouden van een veilige en optimale mobiliteit tegen maatschappelijk laagste kosten:

- a. Wegen schoon, heel, veilig en duurzaam in stand houden, tegen aanvaardbare kosten
- b. Verkeer en vervoer op een duurzaam veilige wijze uitvoeren en het garanderen van een optimale mobiliteit in al haar facetten.

Maatschappelijke effecten

Welke doelen moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad a. Wegen schoon, heel, veilig en duurzaam in stand houden, tegen aanvaardbare kosten

- sobere en degelijke kwaliteit van de inrichting en het beheer, gegarandeerd op BOR niveau 5 en het streven is een BOR niveau 6.
- een sobere en degelijke kwaliteit van het straat- en parkmeubilair
- bevorderen van een duurzaam beheer van de openbare ruimte bevorderen van burgerparticipatie en het uitbreiden van de inwonerschouw
- terugdringen van de energielasten
- verbeteren van de oeversbescherming langs onze waterpartijen
- bermverbetering in het buitengebied

Ad b. Verkeer en vervoer op een duurzaam veilige wijze uitvoeren en het garanderen van een optimale mobiliteit in al haar facetten.

- Een goede en veilige bereikbaarheid van alle dorpen, wijken en kernen
- Een optimale bereikbaarheid voor alle verkeersdeelnemers
- Bevorderen van duurzame mobiliteitsoplossingen.
- verbeteren van de economie door een optimale mobiliteit
- verkeersveiligheid op alle terreinen verbeteren
- Goede parkeermogelijkheden in wijken

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
a	wegen	Openbaar groen en landschap schoon, heel, veilig en duurzaam in stand houden, tegen aanvaardbare kosten (BOR)	6,2	<6	>5	>5
b	Wegen	Het aantal meldingen terugdringen door een goed planmatig onderhoud en voorlichting	400	380	360	340
C	verkeer	Veilige duurzaam ingerichte wegen, waarbij het fietsverkeer en het openbaar vervoer optimale gefaslitieerd is	100%	100%	100%	100%
d	verkeer	Het aantal meldingen terugdringen door een goed planmatig onderhoud en voorlichting	32	30	28	26

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans	<p>In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat er extra structurele middelen benodigd zijn binnen dit programma om het onderhoud op het gewenste niveau te houden. Daarvoor is voorgesteld om het budget de komende jaren structureel te verhogen met € 200.000 in 2012 tot €500.000 in 2015 en verder.</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
--	---

Cluster 3: Economische Zaken, Recreatie en Arbeidsmarktbeleid

Programma's

Programma 18: Recreatie en toerisme
Programma 19: Economische Zaken
Programma 30: Arbeidsmarktbeleid

Beleidsdoelen

Het cluster Economie, Recreatie en Arbeidsmarkt gaat over het faciliteren en versterken van de lokale economie door bedrijvigheid, ondernemerschap, werkgelegenheid en evenementen. Ook zorgen we ervoor dat werkzoekenden goed geëquipeerd de arbeidsmarkt betreden door onderwijs, leerbanen, re-integratie en bemiddeling.

Belangrijk voor het cluster is verder dat de gemeente aandeelhouder is van de nutsbedrijven: Enexis, Attero, Watermaatschappij Drenthe en Groningen Airport Eelde.

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. Een gezond lokaal ondernemingsklimaat, door: ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, een aantrekkelijke arbeidsmarkt en fantastisch woonklimaat.
 1. Innovatief vermogen van bedrijven stimuleren & benutten van kansen in groeisectoren.
 2. Toegankelijkheid van de overheid vergroten door bedrijfsbezoeken, digitalisering en deregulering.
2. Kwalitatief uitstekende bedrijvenlocaties, versterken functioneren winkelgebieden en instandhouden weekmarkten
3. Faciliteren van evenementen, zoals de Zuidlaardermarkt en het Bloemencorso.
4. Samenhangend beleid op de terreinen economie, arbeid en onderwijs. Inzet op duurzame werkgelegenheid, re-integratie van werkzoekenden en in standhouden sociale werkvoorziening.
5. *De gemeente Tynaarlo is aantrekkelijk voor dag- en verblijfstoeristen en recreanten*
 - Benutten van de toeristisch-recreatieve potenties die de gemeente heeft door het aanwezige groen en landschap en de ligging tussen de twee steden Groningen en Assen
 - Opwaardering en toename dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen
 - Optimaliseren fijnmazig routenetwerk voor langzaam verkeer

Maatschappelijke effecten

- Ad 1. Een gezond lokaal ondernemingsklimaat, door: ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, een aantrekkelijke arbeidsmarkt en fantastisch woonklimaat.*
- Hogere economische groei in de regio dan gemiddeld in Noord Nederland
 - Uitvoering geven aan afspraken Nationaal Stedelijk Netwerk Regio Groningen Assen
 - Faciliteren groei Groningen Airport Eelde en bedrijventerrein luchthaven, uitgaande van de ruimere kaders van de provinciale omgevingsvisie
 - Gemeentelijke starterssubsidie voor jongeren met steun van Rabobank Noord-Drenthe van maximaal 10.000,-
 - Ruimte voor zorginstellingen en recreatie&toerisme
 - Werkgeversstrategie Zorg
 - Bedrijvencontactfunctionaris

- Bedrijfsbezoeken College van B&W

Ad 2. Kwalitatief uitstekende bedrijvenlocaties, versterken winkelgebieden en instandhouden weekmarkten

- Uitgifte van kavels op Vriezerbrug en Bedrijventerrein GAE
- Continuering pilot parkmanagement Vriezerbrug
- Opwaardering van het functioneren van de centra Zuidlaren, Eelde-Paterswolde en Vries (samenhang cluster 8)
- Weinig tot geen leegstand van bedrijfspanden en winkelruimte
- Ruimte voor weekmarkten

Ad 3. Faciliteren van evenementen, zoals de Zuidlaardermarkt en het Bloemencorso.

- Inzet van gemeentelijke organisatie
- Subsidie Bloemencorso

Ad 4. Samenhangend beleid op de terreinen economie, arbeid en onderwijs, rekening houdend met het feit dat we in regionaal verband op diverse niveaus met partners samenwerken. Inzet op duurzame werkgelegenheid, re-integratie van werkzoekenden en in standhouden sociale werkvoorziening.

- Laagste werkloosheid van Drenthe
- Voldoende leerbanen en stageplekken
- Werkgeversbenadering door Werkplein Baanzicht
- Volledig benutten van rijksbudgetten voor re-integratie en sociale werkvoorziening. Inspelen op landelijke ontwikkelingen.

Ad 5. De gemeente Tynaarlo is aantrekkelijk voor dag- en verblijfstoeristen en recreanten

- Toename van bezoekers en toeristen en goede bekendheid over evenementen, natuurgebieden, bezienswaardigheden en activiteiten
- Toename van arbeidsplaatsen binnen de sector toerisme en recreatie;
- Opwaardering van de kwaliteit van verblijfsrecreatieve voorzieningen
- Optimalisatie routenetwerk voor fietsers, wandelaars en ruiters
- Deelname in gebiedsgerichte ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
		2010 Werkelijk	2011	2012	2013
Economie	Hogere economische groei in de regio dan gemiddeld in Nrd-Ned. Tevredenheidsonderzoek werkgevers	0,25%, 0-meting (6,5)	1,5%,	2%, 7,	2% 7
Werkgelegenheid	Laagste werkloosheid van Drenthe (cijfers UWV/CBS) Werkklanten naar werk Arbeidsplaatsen bij Alescon Wachlijsten Alescon Meten effect re-integratie	3%, 90%, 80%, 109, 5%,	2,75%, 95%, 80%, 92, 3%,	2,75%, 95%, 80%, 110, 3%,	2,75%, 99%, 85%, 110 0 %
Bedrijvenlocaties	Realisatie baanverlenging Actualiseren bestemmingsplan bedrijventerreinen			x x	
Centrumgebieden	Visies voor Zuidlaren, Eelde en Paterswolde en Vries		2	2	
Toegankelijkheid overheid	Bedrijfsbezoeken College B&W Website goed toegankelijk ondernemers	7,	10, X	10,	10
Aantrekkelijke gemeente voor toeristen en bedrijven	Toename van aantal bezoekers	1%	1%	1%	
Toerisme en recreatie	Opwaarderen toeristische voorzieningen Realisatie fiets-, ruiters- en wandelpaden/-routes Deelname samenwerkingsverbanden	x 2 4	x 2 4	x 2 4	

<p>Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans</p>	<p>In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat binnen evenementenbeleid vanaf 2012 een verlaging van € 40.000 wordt doorgevoerd. Dat betekent dat er geen structurele ondersteuning plaatsvindt van mogelijke evenementen in PBH, zoals zesdaagse of concours hippique. Wel worden de evenementen Corso en de Zuidlaardermarkt ondersteund. Voor de overige evenementen is geen budget structureel meer beschikbaar. Als er incidentele aanvragen binnenkomen, vindt er een integrale afweging plaats.</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
---	--

Cluster : 4 Onderwijs

Programma's | Programma 25: lokaal onderwijs

**Beleids-
doelen**

Het cluster omvat huisvesting onderwijs, lokaal onderwijsbeleid, de leerplicht en het leerlingenvervoer.

Om de doelen te bereiken wordt er steeds meer samengewerkt met de clusters

Maatschappelijke dienstverlening en cultuur en recreatie.

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. *Integraal accommodatiebeleid – Multi functionele accommodaties*
We willen activiteiten stimuleren die gericht zijn op het versterken van de sociale samenhang en leefbaarheid in een dorp of buurt.
We willen dat de partner in een MFA elkaar versterken.
We willen een efficiencyverbetering in het gebruik van onze gebouwen.
We willen de organisatie rondom beheer en ontwikkeling van accommodaties verbeteren.
2. *De onderwijshuisvesting moet voldoen aan de technische en functionele voorwaarden die worden gesteld aan een goed onderwijsproces.*
We willen de scholen toerusten op de huidige en de toekomstige tijd omdat goede huisvesting een voorwaarde is om tot goede resultaten te komen.
3. *In samenwerking met het onderwijs dagarrangementen aanbieden en op deze manier een bijdrage leveren aan het 7-7 beleid → Doel: iedereen in Tynaarlo kan arbeid en zorg combineren.*
We stimuleren organisatorische en inhoudelijke samenwerking tussen instellingen (wijkschoolontwikkeling). Tynaarlo heeft een impuls gekregen in de vorm van een subsidie 'dagarrangementen en combinatiefuncties';
4. *We willen leerlingen - die op grond van hun psychische of lichamelijke vermogens of om reden van levensbeschouwelijke aard – in staat stellen onderwijs te volgen op een school die voor hen het meest geschikt is. Dit doen we zo adequaat mogelijk en tegen de laagste kosten.*
5. *Het ongeoorloofd schoolverzuim tot een minimum te beperken. Jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.*
6. *Ieder kind in staat stellen zich zo optimaal mogelijk te ontplooiën.*
We willen in samenwerking met het onderwijs en ouders een bijdrage leveren aan de zorgstructuur in en rondom de scholen.

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

1. *MFA;s realiseren; onderwijs, welzijn en sportactiviteiten onder 1 dak; heldere Tarieven, goed beheer en optimaal gebruik van de ruimten*
2. *De onderwijshuisvesting moet voldoen aan de technische en functionele voorwaarden die worden gesteld aan een goed onderwijsproces.*
 - Alle scholen voldoen aan de technische en functionele eisen
 - Waardering voor huisvesting is 6,5 of hoger
3. *In samenwerking met het onderwijs dagarrangementen aanbieden en op deze manier een bijdrage leveren aan het 7-7 beleid.*
 - Alle ouders in staat stellen arbeid en zorg voor kinderen te combineren
 - Meer aansluiting c.q. afstemming tussen schooltijden, opvangtijden en recreatietijden
 - Toename aantal dagarrangementen 2009: 0; 2010: 5 en 2011: 6
4. *We willen leerlingen - die op grond van hun psychische of lichamelijke vermogens of om reden van levensbeschouwelijke aard - naar een andere school vervoerd moeten worden, zo adequaat mogelijk vervoeren en tegen de laagste kosten.*
 - Waardering leerlingenvervoer 7 of hoger
Bron: jaarlijks onderzoek onder ouders
5. *Het ongeoorloofd schoolverzuim tot een minimum te beperken. Jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.*
 - Alle jongeren verlaten de school met een startkwalificatie en zijn hierdoor beter toegerust voor de arbeidsmarkt
 - Absoluut verzuim moet naar 0
 - Relatief verzuim verlagen met 5%
 - Voortijdig schoolverlaten verlagen met 5%
(bron: leerplichtadministratie)
6. *In samenwerking met het onderwijs een bijdrage leveren aan de zorgstructuur in de scholen*
 - Sluitende zorgstructuur (niemand valt buiten de boot) waarbij scholen, de overige partners, gemeente en ouders samenwerken vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid om de kinderen op de juiste manier te ondersteunen
 - Optimale ontwikkelingskansen bieden aan jongeren
De ontwikkeling van kinderen zowel lichamelijk als geestelijk ondersteunen en kinderen goed voorbereiden op de toekomst (het maximale eruit halen)

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 werkelijk	2011	2012	2013
1	Huisvesting	Goede huisvesting Waardering voorzieningen	6,5	6,5	6.7	7
2	leerlingenvervoer	Tevreden over vervoer	7,3	7,3	7.3	
3	leerplicht	Iedereen met startkwalificatie van school Uitval snel signaleren Geen absoluut verzuim Verlagen relatief verzuim Afname voortijdig schoolverlaten	95%	95%	96%	96%
			1	1	0	0
			140	135	130	125
			60	55	55	50
4	zorgstructuur	Sluitende zorgstructuur op scholen waardering	7	7	7	7

<p>Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans</p>	<p>In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat er binnen dit programma op de onderwijsstructuur vanaf 2012 € 30.000 zal worden omgebogen. Wij gaan ervan uit dat de bovenstaande doelen haalbaar blijven. Uitgangspunt is dat gemeente verantwoordelijk is voor sociaal maatschappelijke taken en onderwijs voor onderwijsgerelateerde taken. Wel zal er zal een herverdeling van verantwoordelijkheden plaatsvinden.</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
---	---

Cluster 5: Sociale samenhang en leefbaarheid

Programma's	Programma 21: Welzijn (w.o. jeugd, jeugd en gezin), Internationale samenwerking en Accommodatiebeleid / MFA's Programma 22 Kunst en cultuur Programma 26: Sport
Beleidsdoelen	<p><i>Het cluster omvat welzijns (accommodaties), internationale samenwerking, kunst en cultuur en sport.</i></p> <p><i>Het gaat hierbij om het realiseren en in stand houden van welzijns-, culturele-, sport- en vrijetijdsactiviteiten. Daarnaast omvat het cluster het anticiperen op de mate waarin gebruik wordt gemaakt van deze activiteiten.</i></p> <p><i>Om de doelen te bereiken wordt er steeds meer samengewerkt, zal het profijtbeginsel worden toegepast en wordt ingezet op efficiënte huisvesting bij voorkeur in de (multifunctionele) accommodaties en moet de verenigingsstructuur op orde zijn</i></p> <p><i>De volgende doelen gelden voor dit cluster:</i></p> <ol style="list-style-type: none"><i>1. Sociale samenhang, goed leefklimaat in wijk en buurt</i><ol style="list-style-type: none"><i>a. aandacht voor elkaar</i><i>b. blijvende inzetbaarheid van vrijwilligers</i><i>c. investeren in MFA's, zodat de diverse partners in een MFA elkaar kunnen versterken. Op dit moment zijn we bezig met een verdiepingsonderzoek.</i><i>2. Optimale ontwikkelingskansen voor jeugd en jongeren</i><ol style="list-style-type: none"><i>a. het vergroten van deze kansen door middel van een integraal aanbod zowel fysiek als inhoudelijk (via mfa's en combinatiefunctionarissen sport en cultuur)</i><i>b. sluitende keten, minder uitval; meer samenhang in preventieactiviteiten</i><i>3. Een gezonde, betrokken en actieve leefomgeving voor inwoners van de gemeente Tynaarlo</i><ol style="list-style-type: none"><i>a. minder bewegingsarmoede en overgewicht en minder overlast;</i><i>b. iedereen in de gemeente moet in staat zijn gesteld mee te doen aan activiteiten van welzijn, cultuur, sport en bewegen</i><i>4. Inwoners bewust maken van en betrekken bij de noden elders</i><ol style="list-style-type: none"><i>a. ondersteunen vrijwilligersorganisaties</i><i>b. ontwikkelingsbeleid en internationale samenwerking voortzetten</i><i>5. Voorwaarden scheppen voor een kwalitatief goed aanbod van evenementen en vrijetijdsvoorzieningen voor inwoners van de gemeente Tynaarlo</i><ol style="list-style-type: none"><i>a. goede en efficiënte huisvesting van sport- en welzijns-, kunst – en cultuuractiviteiten en speelvoorzieningen (bij voorkeur in een MFA)</i><i>b. kwalitatief goede verenigingsstructuur op de gebieden welzijn, sport, kunst en cultuur</i><i>c. goede samenwerking tussen alle voorzieningen en activiteiten op gebieden van welzijn, kunst, cultuur en sport door inzet combinatiefunctionarissen</i>
Maatschappelijke effecten	<p>Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?</p> <p><i>Ad 1a Inwoners zijn zelf de motor voor de initiatieven; gemeente faciliteert in sociale leefomgeving en accommodaties</i></p> <p><i>Ad 1b Ondersteuning voor vrijwilligers en mantelzorgers (voorkomen overbelasting)</i></p>

* 5% meer vrijwilligers inzetten bij activiteiten die leefbaarheid bevorderen

* 5% meer ondersteuning mantelzorgers

Ad 1c Passende (multifunctionele) accommodaties

* Waardering voor huisvesting is 6,5 of hoger

Ad 2a Vergroten van ontwikkelingskansen van jeugd en jongeren

- Een positief effect op de ontwikkelingskansen van jongeren op het gebied van gezondheid, sport en bewegen en kunst en cultuur door middel van het stimuleren en ondersteunen van activiteiten.
- Met behulp van combinatiefunctionarissen insteken op het realiseren van dagarrangementen in het kader van het 7-7 beleid
- Een bundeling van genoemde activiteiten in en rond MFA's

Ad 2b Uitval snel signaleren en oppakken

- continueren inzet schoolmaatschappelijk werk
- samenhang in de zorg en hulpstructuren (CJG)

Ad 3a Minder bewegingsarmoede en overgewicht en minder overlast

- Steeds meer jeugdigen met een achterstand nemen deel aan activiteiten, in 2010 zijn dat 275 jeugdigen;
- % jongeren dat niet voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) daalt, en is in 2010 10%
- % jongeren dat minder dan 3 keer per week buiten schooltijd sport beoefent daalt, en is in 2010 10%
- Er is een vermindering van 10% van overlastmeldingen door jeugdigen (volgens de politiemonitor)
- Realiseren van ontmoetingsplekken

Ad 3 b Iedereen in de gemeente moet in staat zijn gesteld mee te doen aan activiteiten van cultuur, sport en bewegen, het profijtbeginsel zal wel worden toegepast gebruikers zullen een redelijke bijdrage moeten betalen)

- Op scholen worden alle kinderen geïnformeerd over mogelijkheden op gebieden van cultuur, sport en kunst
- Steeds meer inwoners doen mee aan een culturele activiteit. Minimaal 90% van de jeugd (tot 12 jaar) neemt deel aan een actieve sportbeoefening
- Minimaal 25 % van de volwassenen (19-55 jaar) en ouderen (55+) neemt deel aan een actieve sportbeoefening
- Er is een toename in kunstbeoefening door amateurs

Ad 4a Bewustwording bij organisaties

* toename van en netwerk van betrokken organisaties

Ad 4b Bewustwording van de bevolking van Tynaarlo

* groter publiek betrekken bij activiteiten en terugkoppeling van de activiteiten

5a. goede en efficiënte huisvesting van sport- en welzijnsactiviteiten en speelvoorzieningen (bij voorkeur in een MFA)

- Alle accommodaties en speelvoorzieningen voldoen aan de normen voor veiligheid
- De waardering voor de accommodaties is 7 of hoger
- De waardering voor speelvoorzieningen is 7 of hoger
- De gebruiksintensiteit van de accommodaties verder verstevigen, mogelijk door te clusteren met andere voorzieningen
- Instellen normbedragen voor het gebruik van de accommodaties

5b. *Kwalitatief goede verenigingsstructuur op de gebieden sport, kunst en cultuur*

- Alle verenigingen die een beroep doen op ondersteuning worden in beginsel ondersteund
- Meer dan 75% van de ondersteunde verenigingen zijn tevreden over het aangeboden ondersteuningstraject

5c. Goede samenwerking tussen alle voorzieningen en activiteiten op gebieden van kunst, cultuur en sport

- De jeugd van 4 t/m 18 jaar ervaart dat er een herkenbare lijn is tussen de activiteiten op gebieden sport, cultuur, buurtactiviteiten, zowel onder schooltijd als daarbuiten;
- meer dagarrangementen; inzet combinatiefunctionarissen

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010	2011	2012	2013
			werkelijk			
1	accommodaties	Goede en efficiënte huisvesting Transparantie in kosten Waardering accommodaties	6,5	6,5	6.7	7
2	Vrijwilligers mantelzorgers	Vrijwilligers inzetten voor leefbaarheid Voorkomen overbelasting mantelzorgers door meer ondersteuning	+ 5%			+ 5%
3	Sport- welzijns- en cultuuractiviteiten	Prettig leefklimaat inwoners % jongeren dat niet voldoet aan nederlands norm bewegen Deelname sportactiviteiten jongeren Deelname sportactiviteiten volwassenen en ouderen Deelname aan cultuuractiviteiten	< 10% 90%			25% + 5%

**Effecten uit
voorgenomen
besluiten
Tussenbalans**

In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat er binnen dit programma op verschillende budgetten tot totaal € 90.000 zal worden omgebogen.

Hieronder staan de verschillende voorgestelde ombuigingen genoemd, die in deze perspectievennota al zijn verwerkt. De ombuigingen binnen jeugd, jongeren –en ouderenwerk en ICO vinden plaats binnen het gestelde kader “Kansrijk Leven”.

Centraal daarbij staat

- Voortzetten sociaal beleid afgelopen jaren;
- Meedoen mogelijk maken;
- Collectief waar het kan, individueel waar moet;
- Stimuleren in vitaliteit en zelfstandigheid en actief deelnemen;
- Speerpunt: jeugd.
- Van individuele naar collectieve en algemene voorzieningen voor Wmo (sport, cultuur, welzijn) waarbij het profijtbeginsel wordt toegepast. Een sterk beroep op eigen verantwoordelijkheid van de inwoners

Binnen het deelprogramma en budget jeugd vindt een ombuiging van € 20.000 plaats vanaf 2013 door de harmonisatie peuterspeelzaalwerk. Het maatschappelijk effect heeft geen invloed op de ontwikkelingskansen van peuters.

Binnen het jongerenwerk is een taakstelling doorgevoerd van € 20.000 vanaf 2013. Deze kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld beperking van de openstelling van jeugdsozen, minder of andersoortige activiteiten en (het verhogen van) een eigen bijdrage voor activiteiten. Het maatschappelijke effect is een zo gering mogelijke invloed op de participatie en ontwikkelingskansen van jongeren

Binnen het programma ouderenwerk is ook ombuiging van € 20.000 vanaf 2013 doorgevoerd. Het streven naar (hogere) kostendekkendheid van meer bewegen voor ouderen (mbvo) en hogere eigen bijdrage vragen voor sozen, activiteiten en bijlart. Maatschappelijk effect hiervan is mogelijk minder participatie en meer isolement.

Binnen het budget kunst en cultuur wordt een ombuiging doorgevoerd van € 20.000. Deze verlaging betreft het budget ICO: het uitgangspunt is geen individuele subsidies meer maar collectief en individueel waar het moet (kadernota WMO). Individuele lessen worden niet meer gesubsidieerd. Maatschappelijk effect hiervan: De inzet van het ICO verschuift naar basisvorming in het onderwijs en het ontwikkelen van programma's (cultuurmenu) binnen en buiten schooltijd (dagarrangementen). De cultuurcoach is de verbindende schakel en wordt bekostigd uit het budget van het ICO.

Daarnaast zijn binnen dit cluster aanpassingen voorgesteld en doorgevoerd in deze perspectievennota op het gebied van sport tarieven.

De tarieven binnensport (€ 20.000 vanaf 2013) en buitensport (€ 10.000 vanaf 2014) worden verhoogd. Het maatschappelijk effect van tariefsverhoging voor binnensport is ons inziens gering. De lastenverhoging komt terecht bij verenigingen en leden. Naar verwachting is er weinig effect op de participatie. Het financiële vangnet voor leden die de verhoogde lasten niet kunnen dragen (meedoenbeleid) blijft in tact. Het verhogen van de tarieven zwembaden (€ 20.000 vanaf 2011) is te rechtvaardigen vanwege de kwaliteitsverhoging van de buitenzwembaden. Naar verwachting geen daling van het aantal bezoekers. In de perspectievennota zijn deze financiële effecten doorgevoerd

In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.

Cluster 6 : Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Programma's

- 28. Wmo (meedoenbeleid)
- 27. Inkomensvoorzieningen
- 29. Minimabeleid
- 23. Volksgezondheid en maatschappelijke zorg

Beleidsdoelen

Het cluster omvat het beleid maatschappelijke ondersteuning 'Kansrijk Leven' en als aanpalend onderdeel de individuele Wmo-voorzieningen, inkomensvoorzieningen, schuldhulpverlening, minimabeleid en het participatiebudget waarin volwasseneneducatie en inburgering is opgenomen. Als ander aanpalend onderdeel van de Wmo omvat dit cluster volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Er ligt een belangrijke relatie met het cluster 5, voor wat betreft 'oog voor elkaar'.

Doelen:

1. Iedereen doet mee.
 - a. Niemand valt buiten de boot;
 - b. Er zijn geen belemmeringen tot participatie: zowel in fysieke zin (gezond zijn en blijven, beperkingen worden gecompenseerd) als in ontplooiing. Iedereen participeert (meedoenbeleid, participatiebeleid, re-integratiebeleid, minimabeleid, Wmo-beleid);
 - c. Nieuwkomers huisvesten en laten inburgeren.
2. Bevorderen van gezond gedrag, bevorderen van een sluitend en toegankelijk systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen.
3. Het opheffen van educatieve achterstanden die het maatschappelijke functioneren van individuen belemmeren en het stimuleren van een leven lang leren.

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1. Iedereen doet mee

- a. Niemand valt buiten de boot: door goede informatie en ketensamenwerking ervoor zorgen dat niemand buiten de boot valt en iedereen meedoet aan het maatschappelijke leven.
 - 80 % van de inwoners weet wat het loket Wonen, Welzijn en Zorg doet en kan betekenen voor de inwoners. Door middel van een brede intake wordt bekeken welke beperking er is bij het meedoen en welke voorziening deze beperking kan compenseren zodat het geen belemmering is bij het meedoen. Waardering voor het loket moet een ruime voldoende zijn.
 - 100 % nieuwe klanten van het loket Wonen, Welzijn en Zorg worden thuis bezocht en daar wordt de brede intake gehouden.
 - Ketensamenwerking: 95% van de sociale partners die werkzaam zijn in onze gemeenten zijn aangesloten bij het convenant Cliëntondersteuning waarmee alle organisaties op de hoogte zijn van elkaars aanbod en mogelijkheden en de zogenaamde warme overdracht wordt georganiseerd tussen de verschillende organisaties: voor de klant maakt het niet uit waar hij of zij zich meldt met een hulpvraag, de hulpvraag komt bij de juist organisatie te

liggen.

- Het Centrum voor Jeugd en Gezin is volledig geïntegreerd in het Loket Wonen, Welzijn en Zorg.

Vanaf 2011 fungeert het Loket Wonen, Welzijn en Zorg tevens als fysiek inlooppunt van het Centrum voor jeugd en Gezin.

- b. Er zijn geen belemmeringen tot participatie: zowel in fysieke zin (gezond zijn en blijven, beperkingen worden gecompenseerd) als in ontplooiing. Iedereen participeert en krijgt die ondersteuning die daarvoor nodig is (meedoenpremie, participatietraject, re-integratietraject, minimaregeling, Wmo voorziening, schuldhulpverleningstraject waaronder budgetcoaching, inburgeringstraject) waarbij de nadruk ligt op eigen verantwoordelijkheid en het preventieve beleid (ondersteuning zodat ergere situaties worden voorkomen en de inwoner weer zelf grip heeft en de eigen verantwoordelijkheid kan nemen).

We leveren maatwerk in ondersteuning.

- 90% van de beroepsbevolking werkt of doet vrijwilligerswerk.
- collectieve voorzieningen voor individuele voorzieningen, verschuiving, maar de individuele voorzieningen altijd als vangnet. Toename van het gebruik van de collectieve voorzieningen elk jaar met 5 %.
- financiële belemmeringen en lichamelijke of geestelijke beperkingen worden weggenomen zodat dit geen belemmeringen zijn om mee te doen: meedoenbeleid, schuldhulpverlening, participatiebeleid, minimabeleid, inburgering, re-integratiebeleid.
- In 95 % van de dossiers waar een gemeentelijke voorzieningen nodig is ter ondersteuning (inkomensondersteuning, schuldhulpverlening) wordt deze voorziening aangevuld met voorzieningen die de afhankelijkheid van de burger van de ondersteuning uiteindelijk moet opheffen (psychosociale hulpverlening naast schuldhulpverlening, inburgering, re-integratie – startkwalificatie halen – naast inkomensondersteuning).
- Het meedoenbeleid wordt voor 80 % uitgevoerd in natura.

- c. Nieuwkomers huisvesten.

2) Bevorderen van gezond gedrag, bevorderen van een sluitend en toegankelijk systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen.

We hebben met ons lokale gezondheidsbeleid een driedelige doelstelling:

- kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving voor alle groepen
- gezond gedrag
- sluitend systeem van gezondheidsvoorzieningen voor alle doelgroepen

De gemiddelde gezondheidsbeleving groeit van 80 naar 85%.

Binnen het jeugdgezondheidsbeleid met name aandacht voor terugdringen overgewicht en terugdringen psychosociale problematiek bij middelbare scholieren.

3) Het opheffen van educatieve achterstanden die het maatschappelijke functioneren van individuen belemmeren.

- Meer mensen kunnen actief deelnemen aan de maatschappij
- Burgers zijn (langer) sociaal redzaam

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 werkelijk	2011	2012	2013
1	Iedereen doet mee: Wmo-voorzieningen	Participeren - inwoners zijn op de hoogte van alle mogelijkheden;	80%		85%	
		Juiste hulpvraag op juiste plek - deelname soc. partners aan convenant cliëntondersteuning	90%		95%	
		Waardering van de dienstverlening door loket wonen, welzijn en zorg	7,5	7,5	7,5	7,5
		Verschuiving individuele voorzieningen richting collectieve voorzieningen - Aantal uitstaande individuele voorzieningen - Toename gebruik collectieve voorzieningen in %	2700		< 2700	
	Minimabeleid en Meedoenbeleid	Meedoen/participeren/inburgeren - % beroepsbevolking dat werkt of vrijwilligerswerk doet	90%		90%	
		Middelen inzetten voor meedoen - meedoenbeleid uitvoeren in natura	80%		85%	
		Inburgeren - % nieuwkomers dat inburgeringsexamen haalt	80%		80%	
	Inkomensondersteuning	Mensen zo kort mogelijk afhankelijk laten zijn van inkomensondersteuning	405		400	
		Aantal inwoners afhankelijk van aanvullende ondersteuning ter bevordering van snelle uitstroom - % klanten dat aanvullende ondersteuning krijgt aangeboden	95%		95%	
		- doorstroomtijd van beïnvloedbare klanten < 12 maanden afhankelijk van Inkomensondersteuning	90%		90%	
Waarderingscijfer ISD door klant		7,5		7,5		
2	Bevorderen gezond gedrag	Ervaren gezondheidsbeleving is goed - percentage overgewicht jeugd - Indicatie voor psycho soc. probleem voortgezet onderwijs	80% < 4% < 15%		85% < 4% < 15%	
3.	Sociale redzaamheid	Meedoen mogelijk maken door het aanbieden van cursussen educatie voor volwassenen	200	150	150	150

<p>Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans</p>	<p>In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat er binnen dit programma aanpassingen worden voorgesteld die in deze perspectievennota zijn verwerkt.</p> <p>Binnen het budget ISD wordt een besparing van € 40.000 in 2011 , oplopend tot € 97.000 vanaf 2014 ingeboekt. Dit heeft geen negatieve maatschappelijke effecten en geen gevolgen voor het voorzieningenniveau of de dienstverlening, het gaat om efficiencymaatregelen.</p> <p>Het budget voor Inkomensondersteuning en minimabeleid wordt vanaf 2012 aangepast Dit heeft geen positieve effecten, omdat de middelen wordt al jaren ter beschikking gesteld, echter toen incidenteel per jaar en nu vanaf 2012 structureel. Het betreft een aanpassing van € 350.000</p> <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
---	---

Cluster 7: Gezonde leefomgeving

Programma's

- programma 9: Riolering en waterbeheersing
- programma 10: Openbaar Groen
- programma 11: Begraven
- programma 12: Reiniging
- programma 17. Monumentenzorg en archeologie
- programma 20: Milieu

Beleidsdoelen

De volgende doelen gelden voor dit cluster:

Realiseren en behouden van een gezonde en duurzame leefomgeving:

- c. zorgdragen voor schoon oppervlaktewater en grondwater*
- d. openbaar groen en landschap schoon, heel, veilig en duurzaam in stand houden, tegen aanvaardbare kosten*
- e. goede en piëteitsvolle dienstverlening rondom begrafenissen en het schoon heel, veilig en duurzaam in stand houden van de begraafplaatsen*
- f. afvalstoffen op wettelijke basis en duurzame manier tegen aanvaardbare kosten verwerken*
- g. behouden en ontwikkelen van het cultuurhistorisch erfgoed*
- h. behouden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, bevorderen van duurzame ontwikkeling en de aanpak van klimaatproblematiek*

Maatschappelijke effecten

Welke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad a. Zorgdragen voor schoon oppervlaktewater en grondwater door het doelmatig inzamelen van afvalwater (vuilwater, hemelwater en grondwater) tegen de maatschappelijk laagste kosten:

- Een afkoppelkansenkaart ontwikkelen passend bij onze gemeente en voor 2015 20% van het gemengde stelsel hebben afgekoppeld.
- Instellen van een waterloket, waar burgers hun vragen kwijt kunnen.
- Herberekeningen uitvoeren van alle kernen met een maximale looptijd van 10 jaar.
- Wateroverlast voorkomen.
- Landelijke klimaatscenario's toepassen in de berekeningen.
- Een lange termijnplanning opstellen voor de vervanging van riolering.
- Bevorderen van de toepassing van duurzame materialen o.a. bij rioolvervangingen.
- Baggeren van de diverse waterpartijen en watergangen.
- Verlagen van de energielasten.

Ad b. Openbaar groen en landschap schoon, heel, veilig en duurzaam in stand houden, tegen aanvaardbare kosten:

- Sobere en degelijke kwaliteit van de inrichting en het beheer van het openbare groen op een BOR niveau 6.
- Het landschap als kernkwaliteit van onze gemeente benaderen en het herstellen of versterken hiervan met aandacht voor biodiversiteit, uitvoering geven aan het Landschapsontwikkelingsplan (LOP).

- Goede kwaliteit van de speelvoorzieningen (cf. Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen).
- Uitvoering geven aan het speelruimteplan.
- Een sobere en degelijke kwaliteit van het straat- en parkmeubilair.
- Bevorderen van een duurzaam beheer van de openbare ruimte met het oog op het versterken van de biodiversiteit.
- Bevorderen van burgerparticipatie en het uitbreiden van de inwonerschouw.

Ad c. Goede en piëteitsvolle dienstverlening rondom begrafenissen en het schoon heel, veilig en duurzaam in stand houden van de begraafplaatsen:

- Goede kwaliteit van het onderhoud op het afgesproken BOR-niveau 8.
- Duurzaam in stand houden van begraven in de Gemeente Tynaarlo.
- Zo landschappelijk mogelijk inpassen van de begraafplaatsen.
- Begraafplaatsen na de laatste uitbreidingen van de begraafplaatsen de Duinen en de Eswal slechts beperkt uitbreiden en een plan ontwikkelen voor het duurzaam begraven op de bestaande begraafplaatsen.

Ad d. Afvalstoffen op wettelijke basis en op duurzame manier tegen aanvaardbare kosten verwerken:

- Zo min mogelijk afval (preventie).
- Afval tegen lage kosten, maar ook zo duurzaam mogelijk, verwijderen.
- Scheiden als dit voordeel oplevert voor milieu en kosten en dienstverlening.
- Afvalstoffen milieuverantwoord verwerken (afvalscheiding en speciale verwerking waar nodig).
- De evaluatie van afvalstoffenbeleid ter voorbereiding op de aanbesteding kan leiden tot nieuwe doelen.

Ad e. Behouden en ontwikkelen van het cultuurhistorisch erfgoed:

- Wettelijke taken uitvoeren op het gebied van monumentenzorg en archeologie binnen de gemeentelijke beleidskaders.
- Betrekken van cultuurhistorisch erfgoed (monumentenzorg, monumentale bomen, archeologie en cultuurhistorie) in ruimtelijke plannen en procedures.
- Alle eigenaren van cultuurhistorisch erfgoed krijgen advies bij ontwikkeling, inrichting, onderhoud en instandhouding.
- Advisering monumenten in gemeentelijk eigendom

Ad f. Behouden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, bevorderen van duurzame ontwikkeling en de aanpak van klimaatproblematiek:

- Wettelijke taken milieuhandhaving en –vergunningverlening uitvoeren binnen de gemeentelijke beleidskaders en uitvoeringsprogramma's.
- Milieu en duurzaamheid vormen integraal onderdeel van ruimtelijke plannen en projecten.
- Vergroten milieudraagvlak en stimuleren milieubewust gedrag bij doelgroepen.
- Bijdragen aan de realisering van de landelijke klimaatdoelstellingen onder meer door uitvoering van het gemeentelijk SLOK-programma (SLOK=Stimuleringsregeling Lokale Klimaatinitiatieven) en het provinciaal klimaatcontract.
- Regionaal samenwerken op het gebied van opwekking van duurzame energie.
- Goed monitoren van de resultaten van gemeentelijk klimaatbeleid.

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 werkelijk	2011	2012	2013
a	Riolering en waterbeheersing	Oplossen storingen < 24h Afkoppelen regenwater van gemengd stelsel	95%	95%	95%	95%
b	Openbaar Groen	BOR niveau basis/buitengebied BOR niveau hoofdcentra Waardering speelvoorzieningen Waardering straat en parkmeubilair Afhandelen kapvergunningen binnen wettelijke termijn Afhandelen meldingen binnen één week	6 8 7 6 100%	6 8 7 6 100%	6 8 7 6 100%	6 8 7 6 100%
c	Begraven	BOR niveau groen BOR niveau gebouwen Kostendekkendheid	8 6 2011: 95%	8 6 > 2012: 100%	8 6	8 6
d	Reiniging	Kostendekkendheid heffing	Alle jaren 100%			
e	Milieu	Plannen dat is voorzien van een milieuadvies Afhandelen vergunningen en meldingen binnen wettelijke termijn Afhandelen van klachten	Alle jaren 100%			

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans	<p>In de tussenbalans die op 12 april 2011 in de gemeenteraad is gepresenteerd is binnen dit cluster geen aanpassing aangegeven.</p> <p>Daarnaast wordt een oplossing gezocht om de wettelijke taken archeologie uit te voeren binnen de bestaande middelen.</p>
--	--

Cluster 8: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Programma's

Programma 14: Grondbedrijf
Programma 15: Ruimtelijke ordening
Programma 16: Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing

Beleidsdoelen

Het cluster omvat de gehele beleidscyclus op het vlak van ruimtelijke ordening en wonen. De activiteiten in dit cluster vallen uiteen in een drietal hoofdgroepen:

- * Het opstellen van beleid, visies en plannen ten aanzien van de fysieke leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn het Woonplan, Structuurplan en het Landschapsontwikkelingsplan*
- * Het voeren van ontwikkelingsplanologie middels locatie-ontwikkelingen op basis van het structuurplan en particuliere bouwplaninitiatieven.*
- * Vergunningverlening, toezicht en handhaving.*

Om de doelen te bereiken is er een samenhang met het cluster Mobiliteit, het cluster Milieu & Leefomgeving en het cluster Economie. De volgende doelen gelden voor dit cluster:

1. Waarborgen van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente op de lange termijn
2. Toegankelijke en voor burgers en bedrijven rechtszekerheid biedende ruimtelijke plannen. Creëren van draagvlak bij burgers, bestuur en betrokken partijen (o.a. provincie Drenthe, Waterschappen, Corporaties, belangenorganisaties)
3. Het voeren van regie over locatieontwikkeling
 - a. Actief zorgdragen van de in het structuurplan vastgelegde en in de Regiovisie Groningen-Assen afgesproken woningbouwproductie
 - b. Regievoering bij overige locaties, waaronder particuliere bouwplaninitiatieven in het kader van de Wro
 - c. Locatieontwikkeling van IAB-locaties
 - d. Op concreet planniveau sturen op kwaliteit
 - e. Toepassen ontwikkelplanologie bij particuliere bouwplaninitiatieven
4. Het afstemmen van het woningaanbod in de gemeente op de woonbehoeften, door
 - a. Bewaken en actualiseren van het volkshuisvestingsbeleid, gericht op een gedifferentieerd en duurzaam woningaanbod (voldoende woningen, duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit)
 - b. Aansluiten en inspelen op behoeften van doelgroepen door te voorzien in de behoefte aan keuzemogelijkheden, inclusief vrije kavels
 - c. Het vergunnen van woningbouw en / verbouw, het toezicht daarop en de handhaving van de vigerende wet/ en regelgeving, gestelde voorwaarden en gemaakte afspraken.
5. De afdracht van een bijdrage vanuit het grondbedrijf voorzien van € 500.000 euro als bijdrage aan de Algemene Dienst tot en met het jaar 2014
6. Een goede vergunningverlening, controle en handhaving

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten moeten worden gerealiseerd en wat gaat de burger er concreet van merken?

Ad 1: Waarborgen van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente op de lange termijn

- Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan op basis van het werkboek LOP
- Implementatie concept Koningsas
- Aangeven van kaders bij nieuwe ontwikkelingen c.q. gebiedsontwikkeling van locaties
- Op concreet planniveau nadrukkelijk sturen op kwaliteit door het stellen en toetsen van stedenbouwkundige randvoorwaarden
- Behoud en versterken van cultuurhistorische elementen in de gemeente.

Ad 2: Voor burgers en bedrijven toegankelijke, actuele en gedragen ruimtelijke plannen

- Uitvoering geven aan plattelandsbeleid en werken met de plattelandsadviesraad
- Faciliteren dorpsomgevingsplannen
- Inbrengen gemeentelijk belang bij gebiedsontwikkelingen (Drentse Aa, Hunzedal, NW Drenthe, Tusschenwater, herinrichting Eelder en Peizermaden)
- Participatie in de regio Groningen Assen
- Beschikken over vastgestelde en actuele bestemmingsplannen die burgers en bedrijven rechtszekerheid bieden
- Ondersteunen provinciale projecten op het vlak van natuur en landschap
- Aanpak centra in de drie hoofdkernen

Ad 3 Het voeren van regie over locatieontwikkeling

- Toepassen ontwikkelplanologie bij particuliere bouwplaninitiatieven
- Ontwikkelen locaties Ter Borch, de Inloop, Oude Tolweg Zuid, Vries De Bronnen, Zwarte Lent, Groote Veen, Zuidoevers
- Voorbereiden centrumplannen en faciliteren ontwikkelingen in centra van de drie hoofdkernen
- Onderzoek naar de ontwikkelmogelijkheden voor een themapark voor duurzame energie op Vriezerbrug Zuid

Ad 4 Het afstemmen van het woningaanbod in de gemeente op de woningbehoeften

- Differentiatie in aanbod van nieuwe woningen ($\frac{1}{3}$ sociaal, $\frac{1}{3}$ midden, $\frac{1}{3}$ hoog)
- Herijking en uitvoeren prestatieafspraken met de corporaties, zodat ook ouderen en starters voldoende kansen krijgen
- Actualisatie en uitvoering woonplan in samenspraak met corporaties, provincie en regio Groningen Assen, rekening houdend met de ontwikkelingen in de economie en woningmarkt
- Bediening van alle doelgroepen

Ad 5: De afdracht van een bijdrage vanuit het grondbedrijf voorzien van 500.000 euro als bijdrage aan de Algemene Dienst tot en met het jaar 2014

- Raad en college hebben afspraken gemaakt over een jaarlijkse afdracht vanuit het grondbedrijf aan de Algemene Dienst ad € 500.000.- tot en met het jaar 2014

Ad 6: Een goede vergunningverlening, controle en handhaving

- In het kader van de wettelijke overheidstaak worden binnen de normen vergunningen verleend, gecontroleerd en vindt er handhaving plaats
- Inrichten front office
- Toezicht met moderne middelen
- Integrale handhaving t.b.v. omgevingsvergunning

**Thema's,
doelen en
kengetallen**

De belangrijkste thema's en maatschappelijke effecten om te volgen zijn:

	Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
			2010 Werkelijk	2011	2012	2013
1	Waarborgen landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten	Uitvoering LOP Beleid tav cultuurhistorie en archeologie	5	6 1	7	
2	Gedragen plannen en visies	Centrumplannen Participatie gebiedsontwikkelingen Onderzoek themapark duurzame energie Vriezerbrug Zuid	5	2 5		2
2	Actuele bestemmingsplannen	Actualisatie Bestemmingsplannen Nieuwe bestemmingsplannen en projectbesluiten bij initiatieven	80% 15	85% 15	90% 15	95% 15
3	Locatieontwikkeling	Totaal investeringsniveau in lopende complexen Gepleegde investerings	48 mio 13,5mio	48 13,5	48 13,5	48 13,5
3	Locatieontwikkeling	Aantal grondcomplexen Grondcomplexen in ontwikkeling	21 10	20 9	20 9	20 9
4	Afstemmen woningaanbod en vraag (kwantitatief)	Gemiddeld aantal te realiseren woningen ((1/3 sociaal, 1/3midden, 1/3 hoog)	145	145	145	145
4	Afstemmen woningaanbod en vraag (kwantitatief)	Actueel Woonplan en prestatieafspraken Aantal projecten met specifieke aandacht doelgroepen	2	1 3	4	
5	De afdracht van een bijdrage vanuit het grondbedrijf voorzien van 500.000 euro als bijdrage aan de Algemene Dienst	Jaarlijkse afdracht uit grondbedrijf bedraagt € 500.000.-	500K	500K	500K	500K
6	Een goede vergunningverlening, controle en handhaving	Alle vergunningen (tijd. en permanent) worden planmatig gecontroleerd	100%	100%	100%	100%

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans	<p>In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld is aangegeven dat er binnen dit programma aanpassingen worden voorgesteld die in deze perspectievennota zijn verwerkt. Het betreft de volgende aanpassingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een besparing in het budget Planschades van € 22.500 per 2012. Dit heeft geen direct maatschappelijk effect, wel een verhoogd risico dat als veel claims moeten worden toegewezen en moeten worden uitgekeerd en niet verhaalbaar zijn het budget wordt overschreden. - Binnen het budget voor constructieberekeningen is vanaf 2012 een besparing van € 30.000 ingeboekt. Het effect hiervan is beperkt, omdat doorberekening alleen geldt
--	---

	<p>voor nieuwbouw van woningen/woongebouwen, bedrijfspanden of ingrijpende wijziging daarvan. Daarnaast gaan we onderzoeken of we door gebruikmaking van geselecteerde bedrijven de gemeentelijke check overbodig kunnen maken</p> <ul style="list-style-type: none">- Het meerjarenperspectief gaat uit van jaarlijkse afdrachten tot en met 2014. van € 500.000. De afdrachtmogelijkheden van grondexploitaties hangen direct samen met marktomstandigheden, inhoudelijke projectkeuzes en ambities (op o.a.gemeentelijk en regionaal niveau), veranderende wetgeving, en inzichten omtrent risicomanagement. Op basis van de verwachte ontwikkelingen wordt vanaf 2014 de bijdrage uit het grondexploitaties vastgesteld op € 300.000. <p>In deze perspectievennota zijn deze aanpassingen verwerkt in de financiële overzichten.</p>
--	--

Cluster 9: Financiering

Programma's

- programma 2 : Budgetcyclus
- programma 7 : Algemene Middelen

Beleidsdoelen

De volgende doelen gelden binnen dit cluster:

- Beheersing van overgedragen budgetten
 - Verdere ontwikkeling van outputsturing en resultaatafspraken
 - Verdere ontwikkeling van ken en stuurgetallen
- Beheersing van risico's
 - Verdere ontwikkeling van risicomangement, zodat risico's tijdig in beeld zijn en financiële incidenten worden voorkomen.
- Sluitende begroting in een meerjarig perspectief en een gezonde reservepositie met voldoende weerstandsvermogen
 - een voldoende weerstandsvermogen in meerjarig perspectief
- Trendmatige ontwikkeling van belastingen
 - We streven naar een evenwichtige belastingheffing en een goede kwaliteit van klachtenbehandelingen

Maatschappelijke effecten

Een zodanige kwaliteit van de plannen en voortgangsrapportages bereiken, dat deze bijdragen aan de betrouwbaarheid en transparantie van de organisatie.

Een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau tegen zo laag mogelijke lasten voor de bewoners

Thema's doelen en kengetallen	De belangrijkste thema's en maatschappelijke om te volgen zijn:						
		Thema	Doelen	Kengetallen / indicatoren			
				2010 werkelijk	2011	2012	2013
	reserves	Gezonde reservepositie en weerstandsvermogen volgens ratio voldoende (V)	V	V	V	V	
	belastingen	Trendmatige ontwikkeling					

Effecten uit voorgenomen besluiten Tussenbalans 12 april 2012	In de tussenbalans die op 12 april in de gemeenteraad is behandeld zijn geen voorstellen gedaan die direct invloed hebben op dit cluster.
--	---